

## *Soltimmar*

Varje dag satt hon i en vilstol på altanen, räknade soltimmar, drack isvatten, slumrade. Försökte att inte tänka på cigaretter. Den söta lukten av färsk tobak, den milda smaken av rök, det ljuva prasslet av ett nyöppnat paket Silk Cut och den sensuella värmen som fyllde munnen. Havande med en gigantisk aprikos, så såg hon ut. Hennes spánt välvda mage var fjunig och kluven med en motvillig mjukhet när den blivande pappan och hans bröder tryckte sina skitiga fingrar mot den. Den luktade solvarm skördemogen frukt, de ville så gärna ta en tugga men hon hindrade dem: Nej! Inte riktigt mogen än. Tre veckor till i solen. *Tre veckor?* De hade ju redan gett sig till tåls en hel evighet, hur skulle de kunna uthärda ännu mer av denna väntan? Men hon knuffade undan honom och hans bröder, de fick nöja sig med att fortsätta titta. Ännu en tid var den magiska frukten bara hennes.

Hon satt där och såg magen mörkna, svälla, spännas i en hög båge mot ljuset. Njöt sommarens sista slösande värme, försökte att inte tänka på cigaretter och framtiden och honom. Den andre. För förälskelsen är en folie à deux, det hade hon läst någonstans. Och nu visste hon det av

egen erfarenhet, och det värsta var att det räckte att båda blev lite halvgalna – tillsammans blev det hela ändå fullständigt vansinne.

Hennes förälskelse hade växt tills den miste sin mjukhet och magen likaså. Hon såg på dem båda som om de tillhörde någon annan: månberget ovanför hennes höfter, och den olyckliga förälskelsens ravin, så djup att hon ännu inte sett botten av den. Skärp dig, sa hon till sig själv. Skärp dig, skärp dig . . . tänk inte på honom. Men varje gång hon försökte att inte tänka på honom tänkte hon ju redan på honom.

Kärlek är någonting man drabbas av, som en feber eller en konkurs, nej, en feber var det, som härjade i kroppen hur mycket hon än ansträngde sig för att svalka av den på utsidan. *Kärleken har inga lagar, rör sig mellan älskande som den behagar.* Hon hatade honom. Älskade honom. Älskade honom så mycket att hon hatade honom. För att han fanns bara, det var illa nog – så nära att hon vissa nätter trodde att hon skulle bli galen, om hon inte redan var det, hon var faktiskt inte säker.

Altanen blev hennes hem den sommaren, resten av huset var för varmt, inomhusnätter inte att tänka på när värmen krupit in genom eternittaket och förvandlat ovanvåningen till en torrbastu. Stenväggarna hade hela sommarens samlade värme i sig, omöjligt att andas där inne, istället hade David bäddat åt dem i det hörn av altanen som låg i skugga om morgnarna. De sov tätt ihop på en madrass till ljudet av

den glesa nattrafiken på motorvägen långt borta, lövgrodornas tunna läten från den igenvuxna dammen bakom huset, då och då ett godståg och en ensam nattskärra över fälten. Ända in i drömmen försökte hon att inte tänka på honom. Det lyckades inte, hur hårt David än höll henne. Hur mycket hon än tränat på självövertunnelse när hon gick ner i kallkällaren och hämtade svagdricka trots att hon var paniskt rädd för fladdermöss och visste att de hängde i det låga taket. Det här var så mycket svårare, viljan räckte inte till för att stå emot tanken på honom.

Om nätterna kändes Davids närvaro lindrande, hans arm runt henne hindrade henne från att sväva iväg ut i ett kallt mörkt kosmos med magen som en utspänd heliumballong. Men på dagarna satt hon i stolt upphöjdhet och ville bara vara ifred. Schasade undan honom och hans bröder när de strök runt henne som hundar. Behövde dem inte längre, ville inte ha deras lystna blickar, deras nyfikenhet. Som om de trodde att hon var bärare av en hemlighet, när i själva verket vem som helst kunde se vad som komma skulle: en aprikos, king size. Hon började bli ofattbart tjock.

Det gick dagar och veckor över tiden. Den stinna frukten blev alltmer övermogen. Naveln, som först bara varit en liten blek knopp, vecklade ut sig till en ros av tunn hud och färgades brun in i minsta veck. Benen som hon inte längre kunde se fylldes med vatten, och ett floddelta av ådror förgrenade sig, svällande, ringlande ner längs lårens insidor.

Björn, som skulle bli barnets farfar, gav henne tiger-

balsam att smörja de svällande fotlederna med, men hon nådde inte ner, alla avstånd och proportioner hade förskjutits och han måste göra det åt henne. Hon lät honom, som den akt av ömhet det var. Kände sig som Farah Diba på sin påfågeltron även om hennes egna fötter knappast doftade jungfrumjölk, de var svarta och spruckna efter en hel sommar barfota. Idun, som skulle bli barnets farmor, hade skickat efter stadiga formpressade behåar av nyaste modell från Swegmarks postorder. Själv hade hon aldrig riktigt brytt sig om det där med behå förut men fick veta av den blivande farmodern att nu, om inte förr, var det tvunget. Det var inte bara magen som växte, hade hon väl märkt? »Får du behålla de där även sen?« undrade David och nickade mot hennes nya och helt annorlunda behag. »Det hoppas jag verkligen inte«, svarade hon, som inte hade någon som helst lust att bära omkring på dem resten av livet, fullt nöjd med den behändiga storlek de haft från början.

Trots sin nya tyngd hade hon njutit av den långa kvava sommaren, i ett märkligt tillstånd upphöjd över alla trivialiteter. Värme, hunger, leda, rastlöshet, flugor, ingenting som vanligtvis brukade irritera henne rådde på henne nu. Eftersom hon aldrig hade fött barn förut var hon inte orolig. Det var naturligt, tänkte hon. Djur gör det mer eller mindre i förbifarten och hon hade faktiskt alltid känt sig som ett djur, en rävhona, smidig och självklar. De bara gör det och sedan ger de sig ut på jakt igen – det var så hon

föreställde sig att det skulle bli även för henne. När det blev dags, om hon hann, om det inte gick för fort, hade hon bestämt sig för att frammana bilden av rävhonan som födde i sin ensamhet inne i lyans svala mörker.

Hon ägnade mycket tid åt att försöka att inte tänka på cigaretter. Särskilt inte Silk Cut, den ljusa tobaken med den lätta doften av bacon. Om hon inte hade vägt tre hundra kilo och haft ben som mangroveträd skulle hon ha kunnat ställa sig vid motorvägen vilken tid på dygnet som helst, lifta till kusten, ta färjan över sundet, köpa ett paket och lifta hem igen. Hur farligt kunde det vara? Blivande mam-mor hade rökt i alla tider, så vitt hon visste. Varför var det plötsligt så mycket som hade blivit farligt nu, som inte varit farligt förut? Antagligen för att ett årtionde var på väg att övergå i ett annat, man kunde förnimma någon sorts hoppfull mobilisering i luften. Var den moralisk? Hon hade i alla fall ingen lust att delta i den. Ville vara ifred med sina cigaretter och vanor som hon alltid varit. Det var först när någonting nekades en som man började tänka på det hela tiden.

Dagarna blev hetare och torrare tills de slutligen övergick i någonting som liknade höst. Att hösta betyder att skörda, snart kommer den, tänkte hon. Ju längre en aprikos hänger på ett träd desto smidigare faller den. Björn, den blivande faderns pappa, hade tre aprikosträd spaljerade mot husets solsida och just vid den här tiden på sensommaren var frukterna så stinna, så söta, så mogna, så redo att en blick räckte

för att de skulle lossna och landa i ens hand. Saker sker när tiden är inne för dem, det behövde man inte vara religiös för att tro.

Hon väntade medan hon njöt årets sista värme, samlade den som man samlar kraft utan att veta hur illa man kommer att behöva den.

Det blev en mycket utdragen förlossning.

Ungen som till slut kom ut såg knappast ut som en rosa-skimrande, gyllenfjunnig aprikos, mer som en eskimå. Känslan av att det var värt det – månaderna av väntan, kroppens chockartade förvandling, rädslan som satte in redan vid första värken, vansinnesfärden till kvinnokliniken i tät dimma, smärtan som inte gick att tala om, känslan av övergivenhet, att hon var den sista människan på jorden och låg där mol allena i ett främmande förlossningsrum i ett tomt lasarett och födde så gott hon kunde fast hon inte hade någon aning om hur man födde barn, och lögnerna efteråt då alla påstod att hon inte alls varit ensam, fast de inte hade någon aning om hur ensam hon verkligen varit – känslan av att det var värt det, infann sig inte på en gång.

När späckhuggarbebisen efter nästan tre dygn äntligen rullat ut ur sin mamma som en alldeles för stor boll av smärta, stirrade hon med chockglans i ögonen på resultatet. Det skulle ha blivit en pojke. Någon som liknade fadern. Eftersom det var han som fått någonting att okontrollerat börja växa i henne, borde det som kom ut åtminstone ha vissa

likheter med sin källa. Men nej, för det första var det en flicka, för det andra ... hår mörkt som hade det blivit doppat i en bottenlös tjärn.

När det senare var den nyblivna pappans tur att inspektera skörden stirrade även han. Flickan liknade ingen, allra minst honom, men inte heller sin mor. Han fick inte ur sig ett ord, överväldigad av stundens allvar eller möjligtvis besvikelse. Alla de andra på släktens båda sidor var nordiskt ljusa i olika nyanser. Sköterskorna reagerade inte förrän de såg barnet i armarna på sin pappa, men det hade ju hänt förut, med alla de där nya gästarbetarna i trakten. Och ibland kom barn ut med kolsvart bebishår som diskret föll av efter några veckor. Det var trots allt människans förmåga att anpassa sig som gjort att hon överlevt.

Förlossningsläkaren tvättade händerna någonstans i bakgrunden och kanske tänkte han ännu en gång på att hans arbete verkligen var mer av grovjobb än finlir: kvinnor som skrek och sparkade och kalvade som om det inte fanns något mänskligt kvar i dem. Som den här. »Det var en stor mage för en så liten«, sa han utan att vända sig om och avslöja om han menade mamman eller barnet, antagligen både och.

Mamman återhämtade sig men det var något vekt över barnet. Ingen riktig praktbaby, lite blek, lite svag, blev kraftlösare allteftersom dygnen gick, blodvärdena var för låga, ett tydligt fall av anemi. Till det svarta håret och de mörkglänsande ögonen lyste hennes hud blekblå, pediatrikläkaren menade att de borde göra en transfusion. Men mamman

ville inte låta honom sticka nålar och slangar i den lilla och han gav motvilligt barnet ett par veckor att repa sig.

Gulсот på kvinnokliniken och besöksförbud. De två familjerna stod i sjukhusparken och vinkade när mamman lyfte upp dottern på vädringsbalkongen. En blek och mörkhövad unge, det var allt de kunde se på det avståndet. Allt i miniatyr utom ögonen, eller om det bara var färgen, mörkt sjövattegröna, som gav illusionen av att det var väldigt mycket ögon på den där flickan.

Det var kanske inte ett under men det kändes så – värdena förbättrades. Även om födelseattesten bara var ett papper bevisade det att hennes dotter fanns, denna bleknosiga varelse som låg under sjukhusfilten och kisade mot septembers vita bländljus. Angela Rafaela fick det bli. »Eh?» sa den nyblivna pappan tveksamt. Men det var redan bestämt, i samma ögonblick som tanken kom var den omöjlig att återkalla. Det skulle ha betytt otur. Angela Rafaela efter ängeln Rafael med helande krafter, för här låg ett barn som hade helat sig själv och det fanns anledning att tro att någon högre makt haft ett finger med i spelet. Kanske bara en vingspets, men det hade gjort hela skillnaden. »Hon måste ha något namn man kan uttala också«, menade den nyblivna farmodern. »Okej ... Lo«, sa mamman irriterat. Var det enkelt nog? Namnet bara fanns där när hon snabbt grep efter något. »Angela Rafaela Lo Mård? Det låter faktiskt inte klokt«, invände pappan. Att hon bara skulle kallas Lo Mård gjorde knappast saken bättre.

Hur kunde någon tro sig ha rätt att lägga sig i vad hennes barn skulle heta – hon tänkte inte ta tillbaka det namn hon just gett, det vore att utmana ödet, ja, som att suga ut livet ur de pyttesmå näsborrarna igen. »David, det är redan bestämt«, sa hon, »nästa gång får du föda och välja namnet.« Medan hon suttit i solstolen och odlat barn hela sommaren, hade hon läst Anaïs Nins erotiska erinringar och hennes fulla namn, Angela Anaïs Juana Antolina Rosa Edelmira Nin Culmell, var skamlöst långt.

Med tilltalsnamnet Lo var i alla fall farmodern nöjd. Det var lätt att komma ihåg och det var trots allt det viktigaste med ett namn.

\*

Jag blev döpt på skyddsänglarnas dag i oktober 1969, ett hoppets år med lite hybris i luften. Månen låg inte längre lika långt borta, lyste med samma ödsliga sken, men vidrörd av människor tycktes den mindre avlägsen i det planetariska mörkret. Året för månlandningen var enligt farmor det sista då människan fortfarande kunde överträffa sig själv i något annat än dumhet.

Mitt första minne är ett starkt sken riktat rakt mot mig. Solen, har jag alltid tänkt att det var, men det måste ha varit taklampan sedd underifrån medan jag langades från famn till famn i ett kök fullt med folk. Så många armar och ändå kände jag mig inte fångad. Så skarpt ljus och det lyste

bara på mig. De vuxna värmdе sina händer på mig, snusade i min nacke för att insupa doften av nytt liv, kysste mig en efter en som om jag vore ett heligt nyckelben i ett skrin.

Ingen förstod hur jag hade kunnat bli till, i vilket mörkt hörn i det stora huset det hade kunnat ske, huset där mina föräldrar och deras syskon levde som en familj. De fick bara försöka vänja sig vid tanken. Mina unga fastrar, mostrar, farbröder och morbröder drog i mig från alla håll. Det hade inte varit meningen att jag skulle bli till, men nu när jag ändå fanns spanns det drömmar och förhoppningar kring mitt mörka huvud som jag lyckligtvis själv var omedveten om. Jag skulle inte bekymra mig om något annat än att finnas till. Ett skepp så överlastat med förväntningar vore ett alltför betungande sällskap för ett litet barn.

De späda rötterna i den nya jorden, i den feta svarta myllan som var så olik den kargare jord de flyttat ifrån. Mina rottrådar skulle binda dem till platsen där de ännu inte kände sig hemma av egen kraft. Någon måste födas här för att de andra skulle kunna snylta på födelseattestens självklara bevis om att tillhöra. De vuxna måste vakta noga på mig så att inget ont skulle hända. Skydda, nära, uppfostra, göra mig rumsren, sätta en och annan tänjbar gräns och se mellan fingrarna när jag överträdde dem. Så snart jag blev stor nog smet jag undan för att slippa ömhetsbetygelserna. Litade på att de fanns, bara jag stod stilla länge nog för att ta emot dem.

Född under en lycklig stjärna, så hade historien blivit berättad för mig. Någon pekade ut lodjurets stjärnbild i den norra hemisfären, jag gillade att stå på tunet med pappas bröder när de var på det humöret, det storslagna, när de kollade på stjärnfallen och drömde sig bort – hem – dit de egentligen hörde. Ibland blev de på samma gång nedstämda och högstämda och då var det bara stjärnhimlen som hjälpte. Ibland blev de uppsluppna istället och betedde sig som om de kom från ministeriet för löjligen gångarter. Sådana kvällar kvittade oss stjärnorna lika.

Jag var lycklig som barn. Och var jag inte lycklig så förstod jag det inte. Om det var något som var fel, såg jag det inte, jag trodde att det var lycka det vi hade. Den korta lyckan, den som springer så snabbt mellan träden, är kanske den enda som finns. Jag var lycklig så länge jag fick springa fritt, lycklig i mitt valpfett, lycklig när jag låg under sängen och tjuvlyssnade på mina unga mostrar och fastrar som en hel sommar inte pratade om någonting annat än sex, lycklig när min yngste farbror Rikard jagade mig genom arboretet, även om jag visste att det inte blev lika roligt när han fick tag i mig. Jag hann inte ens märka att lyckan var så kort för den kom med så täta intervaller att glappen knappt kändes.

Om tiden på altanen, om konsten att inte tänka på det förbjudna, visste jag ännu ingenting.

\*

»Akta dig för kärleken«, sa mamma och sög ut giftet ur min svällande barnfot, spottade en lång gulaktig stråle i gräset och sköljde munnen med mjölk.

Kärleken och ormarna.

Kärleken, ormarna och motorvägen.

Kärleken, ormarna, motorvägen, sjön.

Kärleken, ormarna, motorvägen, sjön. Och elden.

Fladdermössen.

Högspänningsledningarna.

Skräckfilmerna.

»Hundarna då?« undrade jag. »De också.« »Ingenting mer?« Hon höjde yxan. »Mer?« »Ja.« »Dåligt tillagat kycklingkött. Bakterier«, svarade hon och svingade klyvyxan med full kraft så att björkklabbarna sprätte. Styrkan i hennes seniga armar var inte att leka med. »Och sorkfeber«, tillade hon. »Sorkfebern finns inte här, mamma. Den finns bara längre norrut.« »Resten. Akta dig för resten«, bad hon.

Jag skrev ner allt i den gröna kinesiska sidenboken med den järnaktiga lukten av smältsnö och blod mellan bladen. Boken för det vackra och det farliga, jag visste bara inte vad som var vad än. Rädsla är något man måste lära sig, om man inte har det medfött, sa mamma. Jag måste skyddas

från mig själv eftersom jag inte hade någon rädsla i kroppen. Försök gjordes att inympa rädsla i mig. »Du skulle kunna följa med vem som helst utan att något i dig sa stopp. Göra vad som helst, råka riktigt illa ut.« Det var inte sant. Jag råkade aldrig illa ut.

Mamma försökte lära mig vad rädsla var.

Pappa försökte.

Farmor, mormor, farfar, morfar försökte.

Mina mostrar, fastrar, morbröder, farbröder.

Och Lukas.

Nej, kanske inte Lukas. Men de andra försökte.

Jo, Lukas också. Lita på din rädsla, brukade han säga. Köket fullt med näsblod. Spring, Lo, spring ... Jag ville inte, men jag sprang. Det var inte mitt blod, inte mitt kök, inte min rädsla.